

راهنمای واکسیناسیون ب ت ژ

واکسن ب ت ژ

واکسن سل (TB) بعنوان واکسن ب ت ژ شناخته می شود. واکسن ب ت ژ شامل باکتری ضعیف شده ای است که عامل بیماری سل میباشد. چون این باکتری تضعیف شده است، در افراد سالم بیماری سل را ایجاد نمی کند اما کمک می کند تا حفاظت (ایمنی) بر ضد آن در فرد ایجاد شود. ب ت ژ در اطفال و کودکان کم سن و سال بهتر عمل می کند و بخصوص برای جلوگیری از انواع خطرناک تر سل، شامل مننژیت ناشی از سل، با بیش از 70% محافظت، عمل می کند.

تنها یکبار واکسیناسیون لازم است- دفعات بیشتر توصیه نمی شود.

چه کسی به واکسیناسیون نیاز دارد؟

بیشتر کودکان در استرالیا به واکسیناسیون ب ت ژ نیاز ندارند چون نرخ ابتلاء به این بیماری در استرالیا بسیار پایین است.

در کوئینزلند، واکسیناسیون ب ت ژ به گروه های زیر توصیه می شود:

- نوزادان بومی استرالیا و یا ساکن در Torres Strait Islander
- کودکان کمتر از 5 سالی که بمدت 3 ماه یا بیشتر در بین بومیان استرالیا یا ساکنین Torres Strait Islander زندگی کرده باشند.
- کودکان کمتر از 5 سالی که بمدت 3 ماه یا بیشتر به کشورهایی سفر کنند که خطر ابتلاء به بیماری سل در آنها بالاست. اگر مدت مورد نظر برای اقامت کمتر از 3 ماه است اما احتمال خطر ابتلاء به سل بالا است، باید در مورد لزوم واکسیناسیون ب ت ژ با ارائه کننده محلی آن در کشور مربوطه مشورت شود. بهترین زمان برای واکسیناسیون ب ت ژ حداقل 3 ماه قبل از مسافرت است.
- ب ت ژ همچنین در جلوگیری از بیماری جذام موثر است (بیماری هانسن). واکسیناسیون ب ت ژ به نوزادان تازه متولد شده والدین شان جذام دارند یا در خانواده شان سابقه جذام وجود دارد توصیه می شود. جذام در استرالیا بسیار نادر است.

اطلاعات در خصوص کشورهایی که ابتلاء به بیماری سل در آنها بالاست را می توانید از تارنمای زیر دریافت کنید:

www.health.qld.gov.au/clinical-practice/guidelines-procedures/diseases-infection/diseases/tuberculosis/about/high-risk-countries

آیا می توان ب ت ژ را در کودکان با سن بیشتر و بزرگسالان استفاده کرد؟

بسته به میزان خطر ابتلاء به سل، شاید واکسیناسیون کودکان با سن بیشتر مزایایی داشته باشد. پزشکی که تجربه استفاده از واکسن ب ت ژ را دارد می تواند به شما در تصمیم گیری برای واکسیناسیون و اینکه آیا اینکار (برای شما) مفید است یا خیر، کمک کند. بطور کلی، ب ت ژ برای بزرگسالان تجویز نمی شود اما می توان آنرا برای کسانی که در بخش بهداشت فعالیت دارند و با موارد زیاد از بیماران مبتلاء به سل مقاوم در برابر داروها برخورد دارند، در نظر گرفت.

ب ت ژ به چه کسانی نباید تجویز شود؟

ب ت ژ را نباید در موارد زیر تجویز کرد:

- کسانی که قبلاً به این بیماری مبتلاء بوده اند (یا فردی که تحت درمان این بیماری قرار دارد)
- زنان باردار یا فردی که احتمال دارد باردار باشد
- فردی که تحت درمان سرطان یا بیماری خطرناک دیگری قرار دارد که سیستم ایمنی بدن را تضعیف می کند
- اشخاص مبتلاء به ایدز

- فردی که آزمایش پوستی توبرکولین وی مثبت باشد

چه زمانی استفاده از ب ث ژ را باید به تاخیر انداخت؟

واکسیناسیون ب ث ژ را باید در موارد زیر به زمان دیگری موکول کرد:

- نوزادی که بیمار است یا کمتر از 2.5 کیلو گرم وزن دارد
- نوزادی که مادرش مبتلاء به ایدز است و نتیجه تست اچ آی وی نوزاد هنوز مشخص نشده است
- فردی که (کودک یا بزرگسال) واکسن زنده بیماری را در چهار هفته گذشته دریافت کرده است
- فردی که تب دارد یا مبتلاء به بیماری خطرناکی است

باید چه انتظاری داشت؟

قبل از انجام واکسیناسیون، برای افراد بالای 6 ماه، آزمایش پوستی توبرکولین انجام می گیرد (که تست مانتوکس نیز نامیده می شود). اگر نتیجه آزمایش مثبت باشد، این بدان معناست که شخص تا حدودی در برابر بیماری سل مصونیت دارد و بنابراین واکسیناسیون ب ث ژ برای وی توصیه نمی شود چون در اینصورت، واکسیناسیون تاثیری ندارد و درصد اثرات جانبی در صورت واکسیناسیون بالا خواهد بود.

واکسیناسیون ب ث ژ با تزریق مقدار کمی واکسن زیر لایه اولیه پوست و در قسمت فوقانی بازوی سمت چپ صورت می گیرد.

بعد از واکسیناسیون، وجود قرمزی و/یا کمی تورم در محل تزریق و در پی آن، یک زخم کوچک (زخم باز) در چند هفته بعد، طبیعی است. معمولاً قطر زخم کمتر از یک سانتی متر است و ممکن است چند هفته تا چند ماه طول بکشد تا تبدیل به اثر یک زخم مسطح شود.

دستورالعمل های بعد از واکسیناسیون

- محل واکسیناسیون باید تمیز و خشک نگه داشته شود.
- در صورت لزوم، از آب تمیز و گرم برای تمیز کردن محل واکسیناسیون استفاده شود.
- از داروهای ضد عفونی کننده، کرم ها، یا پماد استفاده نشود.
- از استفاده از چسب زخم مستقیماً بر روی محل واکسیناسیون خودداری شود. اگر لازم است از مرهم استفاده شود، باید مرهم خشک باشد و نواری از چسب زخم در دو طرف آن قرار داشته باشد تا هوا در محل زخم جریان داشته باشد.

اثرات جانبی

اثرات جانبی واکسیناسیون ب ث ژ متداول نیست. تب موقت و غده های متورم در ناحیه زیر بازو یا گردن معمولاً بدون درمان خاصی خوب می شوند.

واکنش های متداول (در صورت بروز)، وجود غده های متورم لنفاوی (حدوداً در 1 نفر از هر 100 نفر) و آبسه در محل تزریق واکسن (در حدود 2 تا 3 نفر از هر 100 نفر) می باشد.

انتشار عفونت بسیار نادر است (تا 4 نفر از هر 1000000 نفر) و احتمال بروز آن در افرادی بیشتر است که سیستم ایمنی ضعیفی دارند، نظیر کسانی که تحت درمان سرطان یا بیماری دیگری قرار دارند و یا کسانی که به بیماری ایدز مبتلاء هستند.

اثرات جانبی دیگر شامل تورم استخوانی، اثر یک زخم برآمده، و واکنش های شدید آلرژیک بلافاصله بعد از واکسیناسیون می باشد.

اگر شما در مورد واکنش های بعد از واکسیناسیون نگرانی دارید، با مسئولین محلی که واکسیناسیون شما در آن انجام می گیرد و یا پزشک خود بعد از ساعت اداری، تماس بگیرید.

خدمات واکسیناسیون

در کوئینزلند، واکسن ب ث ژ معمولاً توسط مرکز خدمات بیماری سل ارائه می شود.

اگر نوزادی تازه متولد به واکسیناسیون ب ث ژ نیاز داشته باشد، معمولاً بیمارستان به کلینیک ارائه کننده خدمات سل محلی اطلاع می دهد و بعد با شما برای یک قرار ملاقات، تماس گرفته می شود. اگر کلینیک مربوطه ظرف یک ماه بعد از تولد فرزندان با شما تماس نگرفت یا سوالی در خصوص واکسیناسیون ب ث ژ داشتید، لطفاً با نزدیکترین مرکز خدمات سل محل اقامت خود تماس بگیرید. واکسیناسیون ب ث ژ رایگان می باشد.

سوال های قبل از واکسیناسیون

اگر پاسخ شما به هر یک از سوالات ذیل مثبت است، یا نگرانی(در خصوص واکسیناسیون) دارید، لطفاً قبل از دادن رضایت برای واکسیناسیون خود یا فرزندتان، با پرستار مربوطه صحبت کنید.

آیا فردی که واکسن را دریافت می کند/کرده است:

- به بیماری سل مبتلاء بوده یا تحت درمان سل قرار دارد؟
- با کسی که به سل مبتلاست تماس داشته است؟
- نتیجه آزمایش پوستی سل(مانتوکس) وی مثبت بوده است؟
- قبلاً واکسیناسیون ب ت ژ را انجام داده است؟
- قبلاً به بیماری ایدز مبتلاء بوده یا منتظر انجام آزمایش ایدز است، یا در گروه با ریسک بالا قرار دارد اما هنوز آزمایش ایدز را انجام نداده است؟
- به بیماری سرطان، شامل انواع لیمفوما یا بیماری خونی، مبتلاء بوده است؟
- داروهای استروئید یا داروهای کاهش دهنده قدرت سیستم ایمنی بدن را بصورت دهانی یا تزریقی دریافت می کند نظیر داروی پردنیزون، داروی بازدارنده TNF، رادیوم، یا شیمی درمانی ضد سرطانی؟
- از بیماری های پوستی بدخیم رنج می برد نظیر اکزما، یا آماس پوست یا زخم های(از نوع بد) کلونیدی(برآمدگی در محل التیام زخم)؟
- در حال حاضر از بیماری ویروسی رنج می برد یا تب دارد؟
- در حال حاضر آنتی بیوتیک مصرف می کند؟
- باردار است یا احتمال دارد باردار باشد؟
- واکسن زنده دیگری را در 4 هفته گذشته دریافت کرده است یعنی واکسن سرخک،کوشک و سرخچه، تب زرد، آبله، یا انسفالیت ژاپنی؟

اطلاعات بیشتر

کتابچه ایمن سازی در استرالیا ویرایش دهم 2013:

<http://www.immunise.health.gov.au/internet/immunise/publishing.nsf/Content/Handbook10-home>

منابع

1. Turnbull F, McIntyre P, Achat H, et al. مطالعه ملی واکنش های منفی بعد از واکسیناسیون ب ت ژ بیماری های عفونی بالینی 2002; 53-34:447.
2. سازمان بهداشت جهانی برکه راهنما نرخ مشاهده شده واکنش به واکسن واکسن ب ت ژ آوریل 2012